

PROCEDURY UZYSKANIA ORZECZEŃ O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W STOPNIU ZNACZNYM ORAZ NIEZDOLNOŚCI DO SAMODZIELNEJ EGZYSTENCJI

*Procedures for obtaining decisions of disability in a great degree
and of inability to independent existence*

Krzysztof Tuszyński¹, Andrzej Kierzek², Jacek Kotuła³

¹ Zakład Profilaktyki Lekarskiej Wyższej Szkoły Logistyki w Poznaniu

² Sekcja Historyczna Polskiego Towarzystwa Otorynolaryngologów – Chirurgów Głowy i Szyi

³ Zakład Zdrowia Publicznego Uniwersytetu Zielonogórskiego

Adres do korespondencji: andrzejkierzek@wp.pl

STRESZCZENIE

W pracy przedstawiono procedury możliwości uzyskania orzeczeń o niepełnosprawności w stopniu znacznym oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji. Przedstawiono także, jak poruszać się w gąszczu przepisów prawnych, jakie dokumenty należy złożyć, aby było możliwe uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności, na co zwrócić uwagę przy wypełnianiu wniosku. W postępowaniu o zaliczenie do odpowiedniego stopnia niepełnosprawności obowiązuje dwuinstancyjność.

Słowa kluczowe: niepełnosprawność, orzekanie o stopniu niepełnosprawności.

SUMMARY

The paper presents the procedures for obtaining certificates of significant disability and inability to live independently. It also shows how to navigate through the maze of legal regulations, what documents must be submitted in order to obtain a disability certificate, what to pay attention to when filling them in. There is a two-instances rule in the procedure for recognition as a disability of an appropriate degree.

Key words: disability, adjudication of disability.

Należy wyjaśnić niepełnosprawnym, którzy nie mają ustalonego stopnia niepełnosprawności, jakie kroki należy uczynić, aby ten stopień osiągnąć. Jak się poruszać w gąszczu przepisów i procedur. Dotyczą one głównie seniorów, którzy nabyli prawa emerytalne, chorują i są mało sprawni, a nie mają ustalonego stopnia niepełnosprawności, a więc nie mają prawa do korzystania z różnych specjalnych uprawnień.

Właściwy do rozpatrzenia wniosku o ustalenie stopnia niepełnosprawności Zespół do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności przeprowadza postępowanie, w wyniku którego wydaje orzeczenie zaliczające osobę do jednego z określonych stopni niepełnosprawności.

Orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji, na podstawie ustawy z 17 grudnia 1988 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 1988 r. nr 162, poz. 1118) traktowane jest na równi z orzeczeniem niepełnosprawności o znacznym stopniu niepełnosprawności, wydanym przez zespół do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności.

Orzeczenie o (stopniu) niepełnosprawności jest dokumentem nadającym osobie status niepełnosprawności i stanowi podstawę do korzystania z ulg i przywilejów przysługujących osobom niepełnosprawnym na podstawie ustawy z 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz innych ustaw i przepisów wykonawczych do tych spraw określających uprawnienia osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1997 r. nr 123, poz. 776). Duże zainteresowanie budzą procedury oraz kwalifikacje do znacznego stopnia niepełnosprawności [1–3].

W postępowaniu o zaliczeniu do odpowiedniego stopnia niepełnosprawności obowiązuje dwuinstancyjność. Pierwszą instancją jest powołany przez starostę Powiatowy zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności usytuowany przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, o czym stanowi ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Drugą instancją (odwoławczą) w zakresie orzekania o stopniu niepełnosprawności jest Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności powołany przez wojewodę. Wojewódzki zespół rozpatruje odwołania od orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych w pierwszej instancji. Osoba, która uzyskała orzeczenie o stopniu niepełnosprawności i jest niezadowolona z treści tego orzeczenia, składa odwołanie do wojewódzkiego zespołu orzekającego za pośrednictwem powiatowego zespołu, który wydał orzeczenie. Decyzja wojewódzkiego zespołu o ustaleniu stopnia niepełnosprawności jest ostateczna.

Jeśli osoba zainteresowana nie może wziąć udziału w posiedzeniu zespołu ze względu na długotrwałą chorobę poświadczoną zaświadczeniem lekarskim, uniemożliwiającą przybycie na posiedzenie, przewodniczący zespołu kieruje do miejsca zamieszkania lub pobytu osoby lekarza, który dokona oceny jej stanu zdrowia. W tym przypadku posiedzenie zespołu przebiega bez udziału osoby zainteresowanej. Dwukrotna nieusprawiedliwiona nieobecność osoby zainteresowanej na posiedzeniu, mimo wezwań do uczestnictwa, powoduje, że przewodniczący zespołu zawiadamia ją o odstąpieniu od rozpatrywania wniosku o ustalenie niepełnosprawności. W wyniku przeprowadzonego postępowania powiatowy zespół orzekający wydaje orzeczenie o (stopniu) niepełnosprawności [4, 5].

Nr sprawy

Wniosek

• o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,

☐ po raz pierwszy ☐ po raz kolejny (kontynuacja) ☐ pogorszenie stanu zdrowia

• o wydanie orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień osobie posiadającej orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy*

Imię i nazwisko

Data urodzenia Miejsce urodzenia

Adres zameldowania

Adres pobytu i korespondencji

Nr PESEL Nr, seria dowodu osobistego

Nr telefonu

Dane osobowe przedstawiciela ustawowego osoby ubezwłasnowolnionej lub opiekuna dziecka (należy wypełnić również w przypadku wniosku składanego przez osobę niepełnoletnią, powyżej 16 roku życia)

Imię i nazwisko

Nr PESEL Nr, seria dowodu osobistego

Adres pobytu i korespondencji

Do Powiatowego Zespołu do Spraw
Orzekania o Niepełnosprawności
w Gorzowie Wlkp. ul. Walczaka 42

Zwracam się z prośbą o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla celów: (odpowiednie zakreślić)

- 1) odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości,
- 2) szkolenia, w tym specjalistycznego,
- 3) uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej,
- 4) konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne środki pomocnicze ułatwiające funkcjonowanie, protezy, aparat słuchowy.
- 5) korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych,
- 6) ubiegania się o zasiłek stały,
- 7) ubiegania się o zasiłek pielęgnacyjny,
- 8) korzystania z karty parkingowej zgodnie z art. 8 ust. 3a pkt 1 ustawy - Prawo o ruchu drogowym
- 9) uzyskania dodatkowej powierzchni mieszkalnej, zamieszkiwania w oddzielnym pokoju
- 10) inne

Uzasadnienie wniosku:

- 1) Sytuacja społeczna: stan cywilny
- 2) Zdolność do samodzielnego funkcjonowania: (właściwe zakreślić)
 - wykonywanie czynności samoobsługowych samodzielnie / z pomocą / opieka
 - prowadzenie gospodarstwa domowego samodzielnie / z pomocą / opieka
 - poruszanie się w środowisku samodzielnie / z pomocą / opieka
- 3) Korzystanie ze sprzętu rehabilitacyjnego: nie korzystam/ korzystam,* z jakiego
- 4) Sytuacja zawodowa:
 - wykształcenie zawód
 - obecne zatrudnienie

Oświadczam, że:

1. Pobieram świadczenie /nie pobieram * z ubezpieczenia społecznego: emerytura, renta, świadczenie przedemerytalne od kiedy
2. Składałem /nie składałem * uprzednio wniosek o ustalenie stopnia niepełnosprawności: orzeczenie nr z dnia stopień ważne do
3. Posiadam / nie posiadam/ * orzeczenie innego organu orzeczniczego, jeśli tak to podać nazwę organu: ZUS KRUS MSWiA MON, datę wydania orzeczenia
4. Mogę /nie mogę/ * samodzielnie przybyć na posiedzenie składu orzekającego. (Jeżeli nie, to należy załączyć zaświadczenie lekarskie potwierdzające niemożność wzięcia udziału w posiedzeniu z powodu długotrwałej lub nie rokującej poprawy choroby).

Rycina 1a

5. Jestem świadomy/a, że jeżeli przedłożona wraz z wnioskiem dokumentacja jest niewystarczająca do wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, przewodniczący Zespołu zawiadamia na piśmie o konieczności jej uzupełnienia oraz wyznacza termin złożenia brakującej dokumentacji z pouczeniem, że nieuzupełnienie jej w określonym terminie spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.
6. Zobowiązuję się powiadomić Zespół o każdej zmianie adresu pobytu do momentu zakończenia postępowania w sprawie
 Art. 41 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. 2016 poz. 23)§ 1. W toku postępowania strony oraz ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadomić organ administracji publicznej o każdej zmianie swego adresu.
 § 2. W razie zaniedbania obowiązku określonego w § 1 doręczenie pisma pod dotychczasowym adresem ma skutek prawny.
7. Dane zawarte we wniosku są zgodne ze stanem faktycznym i jestem świadomy odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy
 Art. 233 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. 2016 poz. 1137)
 § 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.
 § 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie.
8. Wszelka dokumentacja złożona w postępowaniu w sprawie ustalenia stopnia niepełnosprawności jest autentyczna i jestem świadomy odpowiedzialności karnej za przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów
 Art. 270 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. 2016 poz. 1137)
 § 1. Kto, w celu użycia za autentyczny, podrabia lub przerabia dokument lub takiego dokumentu jako autentycznego używa, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.
 § 2. Tej samej karze podlega, kto wypełnia blankiet, zaopatrzony cudzym podpisem, niezgodnie z wolą podpisanego i na jego szkodę albo takiego dokumentu używa.

.....
 Podpis wnioskodawcy
 lub jego przedstawiciela ustawowego

Uwaga !

do oryginału wniosku należy załączyć:

1. Zaświadczenie o stanie zdrowia wystawione przez lekarza specjalistę lub rodzinnego na obowiązującym druku (oryginał), zachowujące ważność 30 dni od daty wystawienia do dnia złożenia w Powiatowym Zespole.
2. Kopię dokumentacji medycznej umożliwiającej zaliczenie do stopnia niepełnosprawności i ustalenie daty powstania tej niepełnosprawności oraz oryginały do wglądu przy składaniu wniosku (dokumentacja powinna być ułożona chronologicznie).
3. W przypadku potwierdzenia przez lekarza niemożności stawienia się na posiedzenia składu orzekającego ze względu na stan zdrowia, do wniosku należy dołączyć czytelną kserokopię dowodu osobistego.
4. Przy kolejnym składaniu wniosku należy dołączyć kopię dokumentacji medycznej zgromadzonej po dacie wydania ostatniego orzeczenia, oraz oryginały do wglądu przy składaniu wniosku (dokumentacja powinna być ułożona chronologicznie).

Dokumentację medyczną stanowią: szpitalne karty informacyjne, opinia psychologiczna, wyniki badań specjalistycznych, badanie wzroku-dno oka, pole widzenia, korekta okularowa, badanie słuchu, historia choroby, wyniki testów, rezonans magnetyczny, opisy do zdjęć rentgenowskich, itp., w zależności od schorzenia.

Proszę o dołączenie do wniosku kserokopii dowodu osobistego.

Stempel zakładu opieki zdrowotnej
lub praktyki lekarskiej

.....
miejscowość, data

Zaświadczenie jest ważne 30 dni od daty wystawienia.

ZAŚWIADCZENIE O STANIE ZDROWIA

wydane dla potrzeb powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności

Imię i nazwisko

Data urodzenia

Adres zamieszkania

1. Rozpoznanie choroby zasadniczej:

.....

.....

.....

**2. Przebieg schorzenia podstawowego – początek (ustalony na podstawie jakiej dokumentacji) ;
stopień uszkodzenia strukturalnego i funkcjonalnego; stadium zaawansowania choroby:**

.....

.....

.....

.....

3. Uszkodzenie innych narządów i układów oraz choroby współistniejące :

.....

.....

4. Zastosowane leczenie i rehabilitacja - rodzaje, czas trwania, pobyty w szpitalu, sanatorium:

.....

.....

.....

5. Ocena wyników leczenia, rokowanie (możliwość poprawy) dalsze leczenie i rehabilitacja:

.....

.....

.....

**6. Używany sprzęt ortopedyczny, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny, ewentualne potrzeby
w tym zakresie**

.....

.....

**7. Wykaz wykonanych badań dodatkowych, konsultacji specjalistycznych, innej dokumentacji
medycznej potwierdzającej rozpoznanie (w załączeniu)**

.....

.....

.....

.....

Od kiedy pacjent pozostaje pod opieką lekarza wystawiającego zaświadczenie? (data)

.....

Od kiedy pacjent posiada dokumentację medyczną? (data)

.....

Czy lekarz wystawiający zaświadczenie ma pełny wgląd do dokumentacji medycznej pacjenta *Tak / Nie*

.....

**W/w Pan/i wymaga (nie wymaga) opieki osoby drugiej ze względu na niemożność samodzielnej
egzystencji.**

.....

**W/w Pan/i jest trwale niezdolny/na do odbycia podróży celem udziału w posiedzeniu zespołu do spraw
orzekania o stopniu niepełnosprawności** *Tak / Nie*

.....

.....
pieczętka i podpis lekarza
wystawiającego zaświadczenie

....., dnia.....

Pieczętka zakładu opieki zdrowotnej lub praktyki lekarskiej

Zaświadczenie lekarskie o niemożności przybycia na komisję
wydane dla potrzeb Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Imię i nazwisko

Data i miejsce urodzenia.....

PESEL

Adres zamieszkania

Osoba / dziecko nie może uczestniczyć w posiedzeniu składu orzekającego z powodu długotrwałej i nierokującej poprawy choroby, uniemożliwiającej osobiste stawianictwo.

.....

Pieczętka i podpis lekarza
wystawiającego zaświadczenie

* właściwe podkreślić

Rycina 3

Bardzo ważne jest właściwe i wyczerpujące przygotowanie dokumentów: **wniosku o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia** (ryc. 1, ryc. 2). Należy szczególnie wydatnie wyeksponować kwestię bezradności – koniecznej pomocy osób trzecich. Trzeba zwrócić uwagę, aby z tego zaświadczenia lekarskiego wyraźnie wynikała **sytuacja skutków choroby, powodująca bezradność, która utrudnia codzienne życie. Warto załączyć ocenę stopnia niezdolności do samodzielnej egzystencji u pacjenta według zmodyfikowanej skali Barthel.**

W zaświadczeniu lekarskim należy wyraźnie zaznaczyć, jak wygląda codzienność przy:

- wykonywaniu czynności samoobsługowych,
- poruszania się w środowisku,
- prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Wymienione wyżej czynności z reguły u osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności są wykonywane niesamodzielnie, tzn. albo z opieką osób trzecich, albo z pomocą osób trzecich. Są to bardzo ważne elementy, które muszą być koniecznie zawarte w zaświadczeniu lekarskim.

Podsumowując, autorzy sugerują, aby seniorzy podejmowali działania na rzecz uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Tematyka:

- ulg podatkowych
- zatrudniania rencistów i niepełnosprawnych
- pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, etc., zostanie podjęta w osobnych doniesieniach [6].

Źródło finansowania: Praca sfinansowana ze środków własnych autorów.

Konflikt interesów: Autorzy nie zgłaszają konfliktu interesów.

BIBLIOGRAFIA

- Szozda R. Orzecznictwo rentowe, pozarentowe, odszkodowawcze oraz związane z Kodeksem pracy i przepisami wykonawczymi do niego – osobiowości polskiego orzecznictwa. *Orzecznictwo Lekarskie* 2007; 2: 101–105.
- Dz.U. z 1988 r. nr 162, poz. 1118.
- Dz.U. z 1997 r. nr 123, poz. 776.
- Matela P. Typologia systemów orzekania o niepełnosprawności w krajach Unii Europejskiej. *Niepełnosprawność i Rehabilitacja* 2003; 3: 14–35.
- Wilmowska A, Bilski D. *Orzecznictwo lekarskie dla lekarzy i studentów wydziałów lekarskich i wydziałów lekarsko-stomatologicznych*. Wyd. IV. Wrocław: Elsevier Urban & Partner; 2011.
- Wilmowska A. *Orzecznictwo o niepełnosprawności realizowane przez powiatowe i wojewódzkie zespoły orzekania o niepełnosprawności*. W: Golinowska S, red. *Instytucjonalne, zdrowotne i społeczne determinanty niepełnosprawności*. Warszawa: IPISS; 2012.

Adres do korespondencji:

Dr med. Krzysztof Tuszyński
ul. Nowogrodzka 8
61-048 Poznań
Tel.: 61 879 25 54

Praca wpłynęła do Redakcji: 06.09.2019 r.
Po recenzji: 12.09.2019 r.
Zaakceptowano do druku: 16.09.2019 r.